

רנה שינפלד והרקוד שלה

מאת: לוק אורכט-אמטרדס, הולנד

"רנה שינפלד היא אחת מאמני המחול הבולטים בישראל. היא ביססה את שמה בתחילת דרכה בשנות השישים, כרקדנית ראשית בלהקת בת-שבע. כאשר היתה ממיסדיה מ-1963 עד 1977, בתקופה זו היא הפגינה עוצמה רבה כרקדנית בעלת גוונים רבים, חיוניות והבעה יוצאים מן הכלל. היא בעלת הישגים מובהקים בבלט קלסי ומודרני כאחד. הופעותיה הינן בעלות סטנדרטים בינלאומיים של מצוינות. כל זה מתאים אפילו יותר לכוריאוגרפיות שלה משנת 1978. באשר הציגה את רקודה הראשון "חוטים".

מנקודת מבט קטטורית הכוריאוגרפיה של רנה שינפלד ממשיכה התפתחות שניתן לשייכה לנסיונות הבאהאוס בשנות ה-20 של אוסקר שלמר, הבלט הטריאדי שלו (1922) הוא אחת הדוגמאות הראשונות של חיפוש שיתופי אחר העקרונות המנחים את התנועה, בכלל ואת הרקוד בפרט. בן דורו רודולף ון-לבן גם כן חקר את העקרונות הללו, אולם התייחס יותר להבעה של רגשות ותחושות, כאשר גישתו של אוסקר שלמר היתה גישה מבנית טהורה. לדוגמה, הוא ניטרל את הרקוד על-ידי הסתרת רקדניו בבגדים דמויי חפץ (מתוכננים כמעין ספירות) או על-ידי כך כשהניע את רקדניו כמכונות. הגישה האובייקטיבית הזאת מוצרת לקהל האמריקאי במיוחד תודות לאלוין ניקולאי משנות ה-50.

רנה שינפלד נשתמשת באובייקטים כתלבושות וכחלקי גוף או שהיא עצמה הופכת לחלק של האובייקט, אבל הכוריאוגרפיה שלה אינה מציגה גישה אנליטית קרה או גישה מיבנית כפי שהוצגה בבאהאוס. קרוב לודאי מושפעת רנה מראקספרסיוניזם האמריקאי המוכר לה היטב תודית לעבודתה הקרובה עם מרתה גרהאם בבת-שבע, רגשות ותחושות הם אופייניים לעבודותיה של שינפלד באותה מידה שאופייני לה האופי המבני של משחקיה בצורה נחלל ובזמן. ב"חוטים" למשל היא מפגינה משחק מלא המצאות בחושים ארוכים המעוררים דמויים של יחיד המרגיש עצמו לכוד, סגור, כלוא. ב"מקלות", דואט מדהים עם מקלות לבנים ארוכים, הרקדנית נשענה על המקל או מטלטלת אותו וככה יוצרת שדות של מתחים שבהם כוחות מנוגדים מופעלים באופן קבוע. פה ושם מאריכה הרקדנית את קווי גופה באמצעות המקלות, פה ושם היא משתמשת בהם ככלי נגינה ככף או כהילה סביב גופה. ב"פחים" היא משחקת ברבועים גדולים עשויים מפח, שהוברקו כך שיכולים לשמש כראי. לרגעים הרקדנית יושבת. לפנייהם ויוצרת תחושה של תאומים. סימנים וכך שמה קץ לבדידותה. לרגעים היא משתמשת בריבועים כהגנה, כשריון המגן על בטנה או על גבה ולפעמים בצורה קוקטית על ראשה ככובע. ב"שער" היא משחקת בדמיון רב ולעתים בדרכים מצחיקות עם שיערה הארוך.

נושאי הרקוד של שינפלד שונים ומגוונים, מאובססים קלסיים לקפיצות של צפרדע וכן קיימת השפעה על תנועותיה מאמנות הפנטומימה. אולם תמיד שופעות תנועותיה ברגש רב ומקבלות צבע מאישיותה הקורנת. המתח בהופעותיה שבו רכוז נפשי ואנרגיות הנגלות לעין כנגועה, משמשות מקור בלתי נלאה של קסם עבור הצופה.

בנוסף לכך רינה שינפלד מפגינה, על אף האופי החכם והנסיוני של עבודותיה, חיות חיוניות ושמת ריקוד הכיבשת את לב הצופה.